

ewentualnie było one połączone z trasą piwniczną. Odnaleziono 700 piwnic a ich powierzchnia przekracza 23 500 m².

Na północnym wschodzie od wioski, na Gorze Elő (Elő-hegy) znajduje się wieża strażnicza zbudowana z kamienia wapiennego (kamień wyglądający jak gniazdo os), która ma jeden otwór wejściowy, dwa otwory okienne, ma 4 m wysokości i 6 m szerokości. W ścianie zewnętrznej uformowane jest wejście na szczyt obiektu. Budynek tzw. „Brzydka-praca” (Wieża Turków) („Csúnya-munka”) (Török torony) należy do chronionych zabytków, według tradycji był on tureckim posterunkiem, z którego obserwowali Turcy ludność egerską przygotowując się do oblężenia. Warto zobaczyć piwnicę, która znajduje się pod wierzchołkiem w południowej stronie i ma fasadę ułożoną z tufa riolitowego.

Na końcu wioski, po południowej stronie jest Obrzeże Verem (Verem-part), po drugiej stronie jest Mokra Dolina (Vizes-völgy) i tutaj znajdziemy kamienne ule. Od tego ważniejsze są te dwie ściany skaliste, które znajdują się na zachodniej stronie wąwozu dołu Tag podmywanego przez wodę, i jest na nich w sumie 5 nisz kamiennego ula.

Jednym z ważniejszych okazów budownictwa kamiennego u podnóża Gór Bukowych jest otworzony w XVIII wieku kamieniołom, z którego od roku 1758 wożono kamienie do budowy fundamentu egerskiego kościoła Minorita (kościół Franciszkanów).

Oryginalny kościół rzymsko-katolicki wioski Ostoros kazał budować prefekt Mandler György przypuszczalnie w roku 1742 (dawniej Wszystkich Świętych, dzisiaj Św. Stefana). W roku 1812 poszerzono go wieżą frontową, następnie w pierwszych latach XX wieku bocznymi nawami.

Na północnych obrzeżach osady znajduje się zbiornik wodny Jezioro Ostoros (Ostoros-tó), które zostało stworzone za pomocą spiętrzenia potoku Ostoros. Jest to miejsce szczególnie lubiane przez wędkarzy i turystów. Obok jeziora znajduje się studnia z wodą a temp. 50 C°.

Rząd piwnic w Dolinie Pięknej Kobiety (Szépasszony-völgy) w wiosce Ostoros

Punkt informacyjny pod nazwą „Bükkaljai Kő-út” (Droga Kamienia u podnóża Gór Bukowych) – Eger, w Fellner-tömbelső (w podwórzu bloku Fellner)

bukkalja.info.hu

Urząd Burmistrza; Adres: Novaj, Rákóczi út 3.
Tel.: +36 36/356-085 • www.novaj.hu

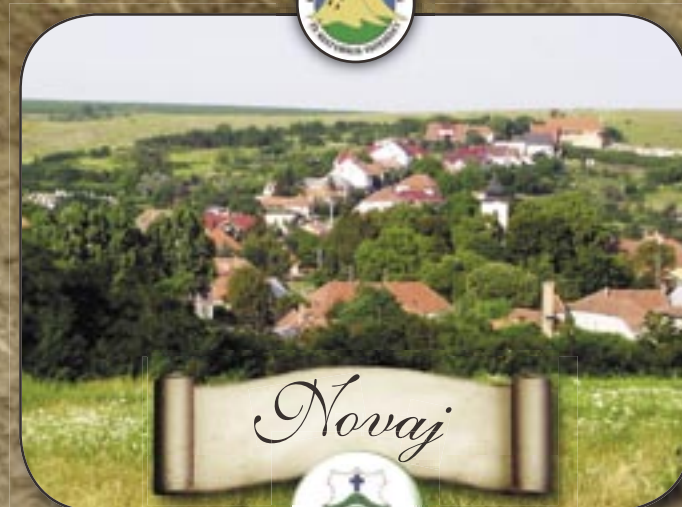
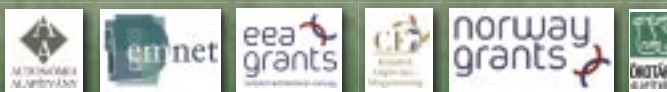
Urząd Burmistrza; Adres: Ostoros, Hősök tere 4.
Tel.: +36 36/356-010 • www.ostoros.hu

Objasnienia mapy

Przygotował: Kaptárkó Természettudományi és Kulturális Egyesület z finansowaniem Norwég Civil Támogatási Alap

www.kaptarko.hu

Novaj

Ostoros

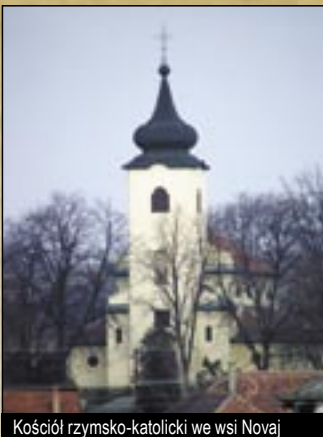

NOVAJ

Novaj leży 9 km na południowy wschód od Egeru u podnóża Gór Bukowych, w dolinie potoku Novaj, między dwoma pogórzami. Pierwsze pisemne wspomnienia o tej wiosce pochodzą z roku 1275 pod nazwą Nouoy. Należała ona do majątku biskupstwa egerskiego. Mimo częstych zniszczeń wioska wciąż na nowo była zaludniana. Rodzina Buttler dzierżawiła obszar od kapituły w latach 1698-1701. W południowej części ulicy Fő postawiony z kamienia tzw. **turecki pomnik** według przypuszczeń pochodzi z tej epoki. Osada do roku 1950 należała do komitatu Borsod.

Historia kościoła wiernie odzwierciedla los osady: pierwszy kościół został zbudowany prawdopodobnie w roku 1288, później po zniszczeniu przez Turków został na nowo odbudowany. Hubert Mátyás, egerski mieszczanin, w roku 1756 kazał odnowić go z zewnątrz-wewnątrz i dobudować nową zakrystię oraz oratorium. Kościół w roku 1944 pod koniec II wojny światowej został wysadzony przez Niemców. Nowy **kościół rzymsko-katolicki** został zbudowany w roku 1947 (p.w. Wielmożna Pani Węgrów - Magyarok Nagyasszonya) - natomiast kilka przedmiotów zaopatrzeniowych pochodzi z 18. wieku.

Kościół rzymsko-katolicki we wsi Novaj

Rząd piwnic we wsi Novaj

Znany jest znajdujący się w wiosce **kamieniołom**, który istniał już w 17. wieku. Już i Turcy używali twardego tufa dacytowego, odznaczającego się doskonałą jakością, w kolorze czerwono-brązowym, podatny do rzeźbienia. Minaret w Egerze został zbudowany z tego kamienia przed rokiem 1664. Ludzie w Egerze używają go do budowy fundamentów, schodów, kamiennego ogrodzenia już od wielu wieków. Na północ od wioski znajdują się drążone w tufie riolitowym piwnice winiarskie. Warto również zobaczyć rząd piwnic znajdujących się obok drogi prowadzącej do Ostorosa.

3 km na południowy wschód od osady, na południowo-wschodnim końcu pasma wzniesień, widoczne są (mimo iż rozorane) ślady osady z epoki wczesnego brązu (Novaji halom). Od wschodu chroniły ją naturalne zbocza wzniesienia, z pozostałych stron ochronne rowy. Miejsce to znane jest od drugiej połowy 19. wieku. W roku 1897 Bartolos Béla natrafił tu na złoża prehistoryczne o grubości 3,5 metra, poza tym wspomina też o grobach z okresu zajęcia państwa. W 1981 Somogyvári Agnes podczas wykopalisk odkryła resztki domu.

Miejscowe tradycje ludowe chroni Novajski Chór Kobiety, do którego powstania przyczyniły się badania Palóców (węgierska grupa etniczna) w 1971 roku. Strój ludowy chóru strzeże ubiór przełomu wieku.

Turecki Pomnik

Stara chata chłopska

Pomieszczenie do tłoczenia wina w rzędzie piwnic w Novaj

OSTOROS

The Wioska Ostoros znajduje się 6 km na południe od Egeru, u podnóża Gór Bukowych. Swoją nazwę otrzymała od wód potoku Ostoros, o której Anonymus (notariusz króla węg. Beli III 1173-1196) pisał pod nazwą Ystoros. Dokument z roku 1330 wymienia po raz pierwszy nazwę wioski Ostoros. W roku 1332-37 papieski edykt wspomina o wiosce jako posiadłości opactwa Bélháromkút. W roku 1552 w czasie oblężenia Eger Turcy zupełnie spalili wioskę. Pozostali 12 chłopów jeszcze do roku 1558 mieszkali w piwnicach. Kiedy klasztor Bélapátfalva na skutek tureckiej okupacji wyludniał Ostoros pozostał przynależnością zamku Szarvaskő. Osada do roku 1638 była pusta i do końca XVII wieku nie udało się jej zaludnić. W roku 1700 kiedy egrskie seminarium dostało się pod zarząd opactwa Bélháromkút, w krótkim czasie rozpoczęło się zaludnianie Ostoros. Od roku 1945 należał do komitatu Borsod, potem został przyłączony do komitatu Heves. 31 stycznia 1925 roku wioskę poważnie uszkodziło trzęsienie ziemi. Ze znajdujących się w osiedlu 406 domów około 8 zostało nienaruszone, a ze 120 mieszkań jaskiniowych 96 zniszczonych. W wiosce Ostoros zachowały się do dni dzisiejszych trzy skupiska **mieszkań jaskiniowych**: w Dolinie Pięknej Kobiety (Szépasszony-völgy), przy ulicy Wódz Csaba (Csaba Vezér) i przy ulicy Gárdonyi (dawniej Verem-part). W wielu wypadkach mieszkania jaskiniowe były drążone w sąsiedztwie piwnic winiarskich,

Kościół rzymsko-katolicki wsi Ostoros

Piwnica we wsi Ostoros

„Brzydka-praca” („Csúnya-munka”)